GEMEENTE Graafstroom

**NOTA** aan burgemeester en wethouders met betrekking tot het vaststellen van de lijst met historische graven en opvallende grafbedekkingen van alle begraafplaatsen in de gemeente Graafstroom

Registratienummer: 07-2966-39

Opgemaakt door: Caroline van der Wulp-van den Berg
d.d. : 6 oktober 2008

| |
|---|
| M.T. d.d. |
| B & W d.d. |
| Raad d.d. |
| Paraaf steller: |
| Par. sr. beleidsmedew.: |
| Paraaf afdelingshoofd: |
| Par. portefeuillehouder: |

| Medeparafering: |
|---|
| ~~BSB:~~ |
| ~~Sector Grondgebied:~~ |
| ~~team Adm., BWT, VROM, CT, Buitendienst*~~ |
| Afd. Financiën en Facilitaire zaken: |
| ~~team Bz, Financiën, B&V, MD, P&O, FZ*~~ |
| ~~Brandweer & Rampenbestr.:~~ |
| ~~OR:~~ |

17 OKT. 2008

Naar B & W d.d.:
Paraaf secretaris a.i. voor doorzending:

---

Advies:

Het vaststellen van de lijst met historische graven en opvallende grafbedekkingen van alle begraafplaatsen in de gemeente Graafstroom om zo het cultuurgoed op de begraafplaatsen in stand te houden en te bewaren.

| | |
|---|---|
| Advies management team d.d.: | Paraaf voorzitter management team: |
| Advies secretaris d.d.: | Paraaf secretaris a.i.: |

Besluit:

B & W d.d.: 23 OKT. 2008
Mandataris d.d.:

Voorstel bespreken met wethouder Heijkoop. Afdoening in zijn handen.

| Akkoord | Bespreken |
|---|---|
| Burgemeester | |
| Wethouder | |
| Wethouder | |
| Secretaris a.i. | |

Secretaris, Burgemeester,

Kopie (na beslissing) voor:

* doorhalen wat niet van toepassing is

Inzake: het vaststellen van de lijst met historische graven en opvallende grafbedekkingen van alle begraafplaatsen in de gemeente Graafstroom
Behoort bij advies d.d. 6 oktober 2008

---

## Aanleiding

In de Beheersverordening begraafplaatsen Graafstroom 2004 staat in Hoofdstuk 7, artikel 23:

HOOFDSTUK 7 INSTANDHOUDEN HISTORISCHE GRAVEN EN OPVALLENDE GRAFBEDEKKING
Artikel 23 - Lijst

1. Burgemeester en wethouders houden een lijst bij van graven die van historische betekenis zijn of waarvan de grafbedekking een opvallende kwaliteit heeft.
2. Alvorens tot ruiming van graven wordt overgegaan onderzoeken burgemeester en wethouders of er graven zijn die in aanmerking komen om op de lijst te worden bijgeschreven.
3. De gemeenteraad beslist over het ruimen van graven en het verwijderen van grafbedekkingen die op de in het eerste lid bedoelde lijst staan.

## Probleemstelling

Bij het ruimen van de algemene graven in 2002 in Bleskensgraaf en Goudriaan bleek het gemis van deze lijst. Toen is besloten om een werkgroep samen te stellen die als taak kreeg een inventarisatie te maken van alle historische graven en opvallende grafbedekkingen ouder dan 30 jaar.

Op 17 december 2003 zijn we als werkgroep voor het eerst bij elkaar gekomen. De werkgroep is samengesteld uit de volgende leden:
de heer P.D. Jonker – voorzitter van de werkgroep en portefeuillehouder (was de heer P. Hugense);
de heer T. Koorevaar uit Wijngaarden – vertegenwoordiger namens de gemeenteraad;
de heer J. van Vliet uit Dordrecht – vertegenwoordiger namens de Historische Vereniging Binnenwaard;
mevrouw C. van der Wulp – behandelend ambtenaar.
Er is gewerkt volgens de inventarisatiehandleiding vermeld in een boek van Vereniging de Terebinth "Begraafplaatsen als cultuurbezit".

Er is door de leden van de werkgroep allereerst een algemene rondgang gemaakt over alle begraafplaatsen voor een eerste indruk. In januari 2004 is een overzicht gemaakt van alle graven ouder dan 1975. Aan de hand van dit overzicht heeft per kern een lid van de Historische Vereniging een onderzoek ingesteld naar historisch belangrijke personen in die kern. De overzichten die hiervan gemaakt zijn, zijn op 20 april 2004 door de werkgroep behandeld. Medio 2004/2005 zijn er foto's gemaakt van alle bijzondere grafbedekkingen, waarbij gelet is op afwijkende steensoort, vormen en symboliek per begraafplaats. Uit dit lijvige fotoboek met, en historische personen en opvallende grafbedekkingen, zijn in juli en september 2005 de criteria verfijnd en is er een conceptlijst ontstaan. Op 13 november 2006 is er weer een rondgang gemaakt over alle begraafplaatsen met twee leden van de Vereniging de Terebinth, de heer W. Vlaanderen–bestuurslid en mevrouw H. van Hoorn–regiocoördinator, deskundig op het gebied van funeraire cultuur. Hun expertise is onmisbaar gebleken, zoals het kunnen aangeven van een tijdsbeeld bijv. het gebruik van beton bij gebrek aan natuursteen na de oorlog. Maar ook het benoemen van verschillende stijlen zoals Amsterdamse School of Jugendstil/Art Nouveau. Op 30 november 2007 hebben wij bijgesloten definitieve lijst van historische graven en opvallende grafbedekking opgesteld.

Per begraafplaats/kern is het volgende opgenomen in de lijst:

- informatie over de begraafplaats;
- situatietekening 1:1000;
- luchtfoto 1:1000;
- inventarisatielijst;
- beschrijving historisch belangrijke personen en/of opvallende grafbedekkingen;
- foto's per graf;
- plattegrond.

Afweging(en)
De volgende criteria hebben wij als werkgroep gehanteerd om historische persoonlijkheden te inventariseren, waarbij meerdere punten nodig zijn om op de lijst te komen:
1. grote bekendheid en algemene positieve waardering;
2. langdurig (tenminste 10 à 20 jaar) van grote betekenis geweest voor/in de dorpsgemeenschap en/of daarbuiten;
3. bestuurders zullen in meerdere sectoren (kerkelijk, politiek, maatschappelijk, enz.) actief moeten zijn geweest;
4. personen uit geslachten die vele jaren één bepaalde functie hebben uitgeoefend;
5. personen die een bedrijf groot hebben gemaakt en daardoor voor de gemeenschap van grote betekenis zijn geweest;
6. uit cultureel oogpunt belangrijke personen.

De volgende criteria zijn voor een opvallende grafbedekking gehanteerd, waarbij i criteria al voldoende is:
1. grafkelder;
2. oorlogsmonument;
3. grafbedekking ouder dan 1900;
4. zuil/naald/obelisk;
5. hekwerk van giet- of smeedijzer;
6. uniciteit qua vorm of materiaal;
7. vertegenwoordigen van een periode of stijl.

## Voorstel college
Het vaststellen van de lijst met historische graven en opvallende grafbedekkingen van alle begraafplaatsen in de gemeente Graafstroom om zo het cultuurgoed op de begraafplaatsen in stand te houden en te bewaren.

## Financiële consequenties
In de begroting is al een bedrag opgenomen van € 2.060,00 (budget 2008) voor het onderhoud, zoals het herstellen/repareren van de grafbedekkingen. Er staan al grafbedekkingen op de lijst die gerepareerd moeten worden maar omdat er dit jaar weinig tijd is, stel ik voor om het budget van 2008 met Burap II in de "reserve afkoopsommen onderhoud gedenktekens van graven" te parkeren en met een volgende Burap te beoordelen of dit bedrag weer uit de reserve beschikbaar gesteld kan worden.

## Communicatie
In de werkgroep is naar voren gekomen dat het wenselijk werd geacht dat als de lijst van historische graven en opvallende grafbedekking door u is vastgesteld, om dan alleen dat besluit te publiceren en de nabestaanden van de graven die in deze lijst voorkomen niet te informeren. Er staan grafbedekkingen op de lijst staan waar geen onderhoud voor betaald wordt maar er staan ook grafbedekkingen op waarvoor wel onderhoud wordt betaald en om discussie hierover te vermijden kom ik tot dit advies.

## Overige zaken
In een van de eerste vergaderingen van de werkgroep is de wens al naar voren gekomen dat de kerken of torens die al op de gemeentelijke momumentenlijst voorkomen, aangevuld dienen te worden met de bijbehorende begraafplaatsen. Het hekwerk van de begraafplaats Molenaarsgraaf is al wel aangewezen als gemeentelijk monument (zie bijlage). Sommige kerken met begraafplaatsen kunnen ook onder beschermd dorpsgezicht vallen. De werkgroep wilde dit graag onder uw aandacht brengen, maar het staat verder los van het vaststellen van de lijst.

## Bijlagen
- Boekje met lijst van bijzondere graven en opvallende grafbedekkingen van alle begraafplaatsen in de Gemeente Graafstroom
- Beschrijving gemeentelijk monument hekwerk begraafplaats Molenaarsgraaf